

การสื่อสารด้วยภาษา คือ การส่งและรับสาร การส่งสารคือการพูดและการเขียน การรับสารคือการฟังและการอ่าน ผู้สื่อสารย่อมต้องการถ่ายทอดส่งสารและรับสารให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ของตน ผู้สื่อสารจึงต้องพยายามเลือกใช้และเรียบเรียงถ้อยคำให้ผู้อ่านเข้าใจสารที่ตนต้องการถ่ายทอดและพยายามทำความเข้าใจและตีความสารที่ผู้อื่นถ่ายทอด ความเข้าใจสารที่รับส่งซึ่งกันและกัน ประกอบด้วยความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหลายประการ ดังที่ มาร์ธา ดัลล์แมน และคณะ (Martha Dallman and others, 1974) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของทักษะความเข้าใจสาร สรุปได้ว่าประกอบด้วย

1. การรับรู้และเข้าใจความสัมพันธ์ของคำ ซึ่งทำให้สามารถเข้าใจกลุ่มคำ ประโยค ย่อหน้า และเข้าใจเรื่องได้
2. ความเข้าใจกลุ่มคำ ซึ่งแตกต่างจากความเข้าใจคำ เช่น กลุ่มคำที่เป็นส่วนนัยย่อมมีความหมายมากกว่าความหมายของคำแต่ละคำที่เรียงต่อกัน ดังนั้นการรู้จักและการตีความส่วนนัยจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก
3. ความเข้าใจประโยค ต้องเข้าใจประโยคให้เป็นหน่วยเดียวไม่ใช่เข้าใจคำเป็นคำ ๆ
4. ความเข้าใจเรื่อง จะต้องเข้าใจหัวข้อหลักและหัวข้อประกอบ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างคำ ระหว่างกลุ่มคำและความสัมพันธ์ของย่อหน้า

องค์ประกอบของความเข้าใจสารแสดงให้เห็นว่า ส่วนนัยเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญ แต่การรู้จักส่วนนัย การเข้าใจความหมาย การนำส่วนนัยไปใช้ในการสื่อสารซับซ้อนกว่าการใช้คำตามปกติ เพราะส่วนนัยไม่ได้มีความหมายตามรูปคำที่ปรากฏ คำในส่วนนัยมีความหมายลึกซึ้ง กว้างขวาง และมีความหมายได้หลายนัย นอกจากนั้นยังมีความหมายแฝง และความหมายที่ได้จากเหตุการณ์และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2531) ได้ให้ความหมายของคำว่า ชุต เช็น และคาว ไว้ดังนี้

ชุด ก. กริยาที่ลับ เจาะ แทะ หรือคืบเอาดินหรือสิ่งที่อยู่ในดินขึ้น โดยปริยาย หมายถึงอาการที่คล้ายคลึงเช่นนั้น เช่น ชุดเรื่องเก่า ๆ ขึ้นมาพูด ชุดคืบ ก็ว่า ...ชุดด้วยปากถากด้วยตา (สำ) ก. แสดงอาการเหยียดหยามทั้งด้วยวาจา และสายตา

เช่น ก. ต้นไม้ที่ติดขัดไม่อาจเคลื่อนไปได้โดยปกติให้เคลื่อนไปข้างหน้า โดยปริยายหมายความว่ากวัดข้น เช่น เด็กคนนี้เขินไม่ไป เขินครกขี้หนูเขา (สำ)

ก. ทำงานที่ยากเกินความสามารถของตน

ควา น. กลิ่นเหม็นอย่างหนึ่งอย่างกลิ่นพลาสติกเน้อสด โดยปริยายหมายถึง ความเสื่อมเสีย ความมัวหมอง มลทิน

ถ้อยคำที่เป็นสำนวนมีลักษณะพิเศษกว่าถ้อยคำธรรมดา และเป็นองค์ประกอบสำคัญของภาษา เจนนิเฟอร์ ซีดล และดับเบิลยู แมคมอร์ดี้ (Jennifer Seidl and W McMordie, 1978) กล่าวถึงความสำคัญของสำนวน สรุปได้ว่า สำนวนไม่สามารถแยกออกจากภาษาได้ ผู้สื่อสารไม่สามารถเลือกได้ว่าจะใช้หรือไม่ใช้สำนวน แต่สำนวนเป็นส่วนสำคัญของถ้อยคำ ยากที่จะพูดหรือเขียนโดยไม่ใช้สำนวน คนที่เป็นเจ้าของภาษาจะใช้สำนวนโดยไม่ระมัดระวัง และไม่คอยรู้สึกตัวว่าใช้สำนวนผิดความหมายและผิดหลักไวยากรณ์ แต่คนที่ไม่ใช่เจ้าของภาษามักเลือกใช้สำนวนได้ถูกต้อง เพราะต้องการสื่อสารอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ แต่สำนวนที่มีลักษณะไม่สมเหตุสมผล และไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ก่อให้เกิดความยุ่งยาก ดังนั้นผู้ใช้ภาษาจึงต้องศึกษาเรื่องสำนวนโดยเฉพาะและศึกษาอย่างระมัดระวังจึงจะสามารถเรียนรู้ เข้าใจ และนำสำนวนไปใช้ได้ถูกต้อง และเกิดประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของกาญจนาศันย์ (2513) ที่กล่าวว่า

คำพูดของมนุษย์เราไม่ว่าชาติใดภาษาใด แยกออกได้กว้าง ๆ เป็นสองอย่าง อย่างหนึ่งพูดตรงไปตรงมาตามภาษาธรรมดา พอพูดออกมาก็เข้าใจกันได้ทันที อีกอย่างหนึ่งพูดเป็นชั้นเชิง ไม่ตรงไปตรงมา แต่ให้มีความหมายในคำพูดนั้น ๆ คนฟังอาจเข้าใจความหมายทันที ถ้าคำพูดนั้นใช้กันแพร่หลายทั่วไปจนอยู่ตัวแล้ว แต่ถ้าไม่แพร่หลายคนฟังก็ไม่อาจเข้าใจได้ทันที ต้องคิดจึงเข้าใจ

หรือบางทีคิดแล้วเข้าใจไปอย่างอื่นก็ได้ หรือไม่เข้าใจเอาเลยก็ได้ คำพูด
เป็นชั้นเชิงนี้เราเรียกกันว่า "สำนวน"

ผู้ที่สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับ
สำนวน และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการรับส่งสารทั้งการฟัง การอ่าน การพูด และการเขียน
ได้อย่างถูกต้อง สำนวนเป็นสิ่งที่แสดงพัฒนาทางภาษาของผู้ใช้ ผู้ใดสามารถฟังและอ่านสำนวน
ได้เข้าใจย่อมแสดงว่าเป็นผู้แตกฉานทางภาษา ผู้ใดสามารถนำสำนวนมาประกอบการพูดและ
การเขียนก็ย่อมทำให้การพูดและการเขียนนั้นแยบคาย ลึกซึ้งกว่าการใช้ถ้อยคำตามปกติ ดังที่
เจือ สตะเวทิน (2515) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการรวบรวมสุภาษิตไว้ให้เป็นประโยชน์
สรุปได้ว่า สำหรับนิสิตนักศึกษาและนักเรียนใช้อ้างอิงในการเขียนเรียงความ ทำให้เรียงความ
มีน้ำหนักน่าเชื่อถือ สำหรับครู นักเทศน์ นักพูดและนักเขียนช่วยให้ความคิดกว้างขวาง เพราะ
สุภาษิตประมวลความคิดในเชิงเปรียบเทียบไว้มากมาย

แนวความคิดดังกล่าวข้างต้นนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ ไชศิริ ปราโมช ณ อยุธยา
(2526) ซึ่งได้กล่าวถึงความสำคัญของสำนวนไทยไว้ดังนี้

สำนวนไทยมีความสำคัญต่อการพูดและการเขียนภาษาไทยมาช้านาน เรามี
ถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนอยู่มากมาย ทั้งสำนวนโบราณและสำนวนสมัยใหม่ ซึ่ง
แสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมทางด้านการใช้ภาษาของเราเจริญก้าวหน้ามาก มี
การประดิษฐ์ถ้อยคำ สำนวน ขึ้นใช้ในความหมายต่าง ๆ โดยไม่ต้องพูดกัน
ตรง ๆ ซึ่งอาจต้องอธิบายกันยืดเยื้อกว่าจะเข้าใจกันได้ แต่การใช้สำนวน
จะทำให้เราเข้าใจได้ทันที การใช้สำนวนจะทำให้เราเข้าใจความหมาย
ของคำพูดได้ลึกซึ้งและรวดเร็วขึ้น และทำให้การพูดคุยของเราออกกรสชาติ
มากยิ่งขึ้น แม้ในการเขียนก็จะทำให้ข้อความนั้นน่าสนใจมากขึ้น

นภลัย สุวรรณธาดา (2530) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสำนวนสรุปได้ว่า สำนวน
มีความสำคัญในด้านการสื่อสาร จำแนกได้ 3 ประการ คือ

1. เป็นเครื่องมือในการศึกษาอบรม เป็นคติสอนใจ เป็นวิธีสอนที่แบบยลมิใช่ การสั่งสอนโดยตรง ใช้ถ้อยคำอุปมาอุปไมย ยกตัวอย่างให้เห็นจริง ใช้ถ้อยคำลึกซึ้งและเข้าใจ ง่าย
2. เป็นเครื่องมือสื่อภาพสังคม สำนวนแสดงถึงความเป็นอยู่ ความเจริญและความ เสื่อมของผู้คนในสังคม
3. เป็นเครื่องมือสื่อภาษา ใช้ถ่ายทอดความหมายอันลึกซึ้งสู่ผู้รับสาร โดยใช้ข้อความ สั้น ๆ กะทัดรัด เป็นการประหยัดเวลา ประหยัดถ้อยคำ แต่ได้ความหมายครบถ้วน ชัดเจนกว่า ถ้อยคำยืดยาว เป็นเครื่องผ่อนคลายความรุนแรงของถ้อยคำไม่ให้ระคายหู ทั้งยังเป็นหลักฐานทาง ภาษาให้เห็นวิวัฒนาการของภาษา

สำนวนนอกจากมีความสำคัญโดยตรงต่อการสื่อสารแล้ว สำนวนไทยยังเปรียบเสมือน อารมณ์ที่ระดับภาษาไทยให้งดงามอลังการยิ่งขึ้น นอกจากนี้สำนวนยังเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็น สังคมและผู้คนในสังคมตลอดจนสภาพแวดล้อมต่าง ๆ การรักษาสำนวนสุภาษิตไว้ก็เท่ากับรักษา มรดกของประเทศไทยไว้ให้คนแต่ละรุ่นได้รู้ความเป็นมาของชาติตน

สังคมปัจจุบันและสังคมในอนาคตได้ชื่อว่าเป็นสังคมในยุคข่าวสาร การสื่อสารโดยใช้ สำนวนปรากฏทั่วไปเพื่อให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารระหว่าง บุคคล การสื่อสารโดยสื่อสิ่งพิมพ์หรือโดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังที่ ศศิธร ทศนัยนา (2535) ได้ พบการใช้สำนวนที่ปรากฏในข่าวบันเทิง ในหนังสือพิมพ์รายวัน ดังนี้

ผู้เขียนข่าวบันเทิงนำสำนวนมาใช้ทั้งที่เป็นสำนวนเดิมและสำนวนใหม่ สำนวน เดิมที่ใช้มักเป็นสำนวนที่ผู้อ่านรู้จักกันดี จึงทำให้สื่อสารได้รวดเร็วและชัดเจน สำนวนบางสำนวนผู้เขียนข่าวก็ใช้ตามรูปเดิม บางสำนวนก็เปลี่ยนแปลงรูปไป จากเดิม โดยการเปลี่ยนคำ ตัดคำ หรือเพิ่มคำเข้ามาอีก การใช้สำนวนที่มี การเปลี่ยนแปลงรูปเดิม ทำให้ได้ความหมายเข้ากับบริบทที่ปรากฏ บางครั้งก็ มีลักษณะที่เป็นการหยอกล้อ ล้อเลียน หรือว่ากล่าวเสียดสีปนอยู่ด้วย

จากข้อค้นพบดังกล่าว ผู้สื่อสารจึงต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับสำนวนเพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา และพิจารณาการใช้สำนวนอย่างละเอียดรอบคอบ ผู้ที่มีประสบการณ์มากและมีความเชี่ยวชาญทางการใช้ภาษาในการสื่อสารได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้เกี่ยวกับสำนวนดังที่ วินิตา ดิถียนต์ (2532) ได้กล่าวไว้ว่า

การเรียนรู้สำนวนเป็นสิ่งที่ทำได้ยากกว่าการเรียนรู้ความหมายของศัพท์ เพราะศัพท์ต่าง ๆ มักจะมีคำอธิบายหรือคำแปลตรงตัวอยู่แล้ว เปิดหาได้ในพจนานุกรม แต่ว่าสำนวนนั้นแม้จะเกิดจากศัพท์ แต่ก็มีความเป็นมาคนละแบบ เพราะไม่ได้เกิดจากรากของภาษา แต่เกิดจากวัฒนธรรม ค่านิยม ชีวิตความเป็นอยู่หรือแม้แต่ศาสตร์สาขาต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้ ยังมีสำนวนใหม่ และสำนวนเก่าซึ่งผลัดเปลี่ยนกันเกิดและดับตามยุคสมัยต่าง ๆ

การเรียนการสอนในชั้นเรียนมีความสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาสำนวนทั้งสำนวนเก่าสำนวนใหม่ เพื่อให้เข้าใจและนำไปใช้ได้ถูกต้อง และควรศึกษา ผักผันตลอดจนเสริมสร้างประสบการณ์อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อให้ทันต่อการนำไปใช้ในสังคมที่กำลังพัฒนาอย่างรวดเร็ว ดังที่ มาร์ธา ดัลล์แมน และคณะ (Martha Dallman and others, 1974) ได้แนะนำเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะในการเข้าใจความหมายของกลุ่มคำไว้ข้อหนึ่งว่า "ให้ผู้เรียนอภิปรายความหมายของการใช้ถ้อยคำที่เป็นสำนวน และในการฝึกการอ่านในระดับที่สูงขึ้นควรเลือกรื่องที่มีสำนวนปรากฏอยู่ในเรื่องหลาย ๆ สำนวน" ซึ่งสอดคล้องกับ บุญเลิศ คุรุทเมือง (2518) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

ควรพยายามให้นักศึกษาได้เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับถ้อยคำเพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้ภาษาให้มากขึ้น ควรช่วยแนะนำวิธีฝึกฝนการใช้ถ้อยคำให้ตรงตามความหมายที่แท้จริงและเน้นการผูกประโยคให้ได้ความหมายเด่นชัด แม่นตรง โดยพยายามให้ใช้พจนานุกรมอยู่เสมอ อีกประการหนึ่งครูควรสนใจนำถ้อยคำสำนวนที่พบเห็นในชีวิตประจำวันมาฝึกฝนการเขียนและการวิเคราะห์ความหมาย เพื่อให้เข้าใจความหมายถูกต้องและใช้ถูก

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้แสดงให้เห็นความสำคัญของสำนวนที่มีต่อการใช้ภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยกำหนดรายวิชา ท051 หลักภาษาเพื่อการสื่อสารให้เป็นวิชาเลือกเสรี มีคำอธิบายรายวิชาดังนี้

ศึกษาการใช้ภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับรูปลักษณะของคำไทย ชนิดต่าง ๆ กลุ่มคำ และหน้าที่ของกลุ่มคำ การใช้คำ สำนวนและภาษิต ความสัมพันธ์ของคำต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในประโยค ประโยครูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเรียบเรียงข้อความทั้งในการพูดและการเขียนได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาและหลักความนิยม

คณะกรรมการปรับปรุงหนังสือเรียนและคู่มือครูวิชาภาษาไทย ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533) ได้ปรับปรุงหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 เล่ม 2 และเล่ม 3 โดยมีการปรับเปลี่ยนเรื่อง แต่ได้ยังคงเรื่องที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสำนวนไทยไว้ทั้ง 3 เล่ม ดังนี้

ทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 คงเรื่องไวยากรณ์ของพระยาอุปกิตศิลปสารไว้ และได้ปรับให้มีสำนวนที่นำมาอธิบายเพิ่มขึ้นจากเดิมด้วย สำนวนที่เลือกมาได้แก่ ชนทรายเข้าวัด ปลาหมอตาย เพราะปาก ลางเนื้อชอบลางยา และเห็นกงจักรเป็นดอกบัว ในบทนำเรื่องได้อธิบายถึงเรื่องไวยากรณ์รูปได้ดังนี้ เรื่องไวยากรณ์ เป็นบันทึกความรู้และข้อคิด เจตนาของผู้เขียนคือจะอธิบายความหมายของสำนวนให้ผู้อ่านเข้าใจตรงกัน ทั้งได้ทราบที่มาของสำนวนและภาษิตด้วย

ทักษะสัมพันธ์ เล่ม 2 คงเรื่องนิทานเทียบสุภาษิต ผันทั้งเป็นเข็ม พายเรือทวนน้ำ กลิ้งครกขึ้นเขา ของพระยาศรีทราชนฤโกไรไว้ ในบทนำเรื่องได้กล่าวถึงความสำคัญของสำนวนซึ่งพระยาศรีทราชนฤโกไรใช้คำว่า สุภาษิตไว้ดังนี้ “เป็นการช่วยขยายความสุภาษิตให้เป็นที่เข้าใจความหมายของสุภาษิตให้ถูกต้อง”

ทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3 คงเรื่อง โคลงโลกนิติไว้ และได้เพิ่มจำนวนโคลงขึ้นจากเดิมอีก โดยคัดมา 42 บท บทนำเรื่องได้อธิบายให้นักเรียนพิจารณาคุณค่าเชิงคติธรรมและฝึกคาดคะเนผลที่จะได้รับหลังจากการประพฤติปฏิบัติตามสุภาษิตบทใดบทหนึ่งด้วย

สำนวนมีความสำคัญในการสื่อสารด้วยภาษา ถ้าขาดทักษะในการใช้สำนวนอย่างถูกต้องเหมาะสม ประสิทธิภาพในการสื่อสารย่อมด้อยลง ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูสอนวิชาภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีประสบการณ์การสอนมาเป็นเวลานาน ได้ประสบปัญหาในการเรียนการสอนว่ามีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่เลือกใช้สำนวนไม่ถูกต้อง ใช้ไม่ตรงสถานการณ์ ดีความสำนวนไม่ถูก และถอดความไม่ถูก การเรียนการสอนในชั้นเรียนมีส่วนในการฝึกฝนและให้ประสบการณ์ที่ทำให้นักเรียนสามารถนำความรู้ความเข้าใจสำนวนไปใช้ได้ถูกต้องเหมาะสม เกิดประโยชน์ในด้านการสื่อสารและการธำรงรักษาวัฒนธรรมทางภาษา ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยในฐานะครูภาษาไทยได้เล็งเห็นความสำคัญของการใช้สำนวนจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยความสามารถในการใช้สำนวนไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนต่างสังกัดกัน ในกรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้สำนวนไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนสาธิต กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้สำนวนไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนสาธิต กรุงเทพมหานคร

สมมุติฐานการวิจัย

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ (2535) ได้ศึกษาเรื่องลักษณะความสัมพันธ์ของตัวแปรจัดการศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2533 พบว่า นักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา นักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน นักเรียนในโรงเรียนสาธิตทบวงมหาวิทยาลัย และโรงเรียนสาธิตกรมการฝึกหัดครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันทุกวิชา ยกเว้นความสามารถด้านการคิด และการแก้ปัญหาไม่มีความแตกต่างกัน และพบว่านักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และกรมการฝึกหัดครู มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนในสังกัดอื่น ในวิชาภาษาไทยและวิทยาศาสตร์

จากข้อค้นพบดังกล่าว ผู้วิจัยพิจารณาว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนครอบคลุมความสามารถในการนำไปใช้ด้วย เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้จากการวัดความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์

ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. นักเรียนในโรงเรียนสาธิต มีความสามารถในการใช้สำนวนไทยสูงกว่านักเรียนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา
2. นักเรียนโรงเรียนสาธิตมีความสามารถในการใช้สำนวนไทยสูงกว่านักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
3. นักเรียนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา มีความสามารถในการใช้สำนวนไทยสูงกว่านักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และโรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และสถาบันราชภัฏ กรุงเทพมหานคร
2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ
ความสามารถในการใช้สำนวนไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. สำนวนไทย หมายถึง คำหรือกลุ่มคำที่สื่อความหมายพิเศษเฉพาะตัว เป็นที่รู้จักและใช้กันแพร่หลายทั่วไป สำนวนมิได้มีความหมายตามรูปคำที่ปรากฏ แต่จะมีความหมายเป็นชั้นเชิงได้หลายนัย หรืออาจมีความหมายแฝง และความหมายที่ได้จากเหตุการณ์ เรื่องราว หรือสภาพแวดล้อมต่าง ๆ
2. ความสามารถในการใช้สำนวนไทย หมายถึง ความสามารถ 3 ประการ ดังนี้
  - 2.1 สามารถนำสำนวนไทยที่รู้จักมาใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ประสบได้
  - 2.2 สามารถอธิบายสถานการณ์ได้เมื่อพบสำนวน
  - 2.3 สามารถคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้นได้เมื่อพบสถานการณ์ที่ตรงกับสำนวน
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
4. โรงเรียนรัฐบาล หมายถึง โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

5. โรงเรียนเอกชน หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
กระทรวงศึกษาธิการ

6. โรงเรียนสาธิต หมายถึง โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และสถาบัน
ราชภัฏ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีทักษะในการนำความรู้
ความเข้าใจเกี่ยวกับสำนวนไทยไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และถูกต้องเหมาะสม
2. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและเสริมสร้างให้นักเรียนตระหนักถึง
ความสำคัญของสำนวนไทยที่มีต่อการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน
3. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนักศึกษาและผู้สนใจจะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย